

Oikeustapauskokoelma

UNIONIN YLEISEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (laajennettu yhdeksäs jaosto)

26 päivänä tammikuuta 2022*

Julkiset palveluhankinnat – Tarjouspyyntömenettely – Ilmavalvontapalvelut –
Kumoamiskanne – Oikeussuojan tarpeen puuttuminen – Tutkimatta jättäminen –
Sopimussuhteen ulkopuolinen vastuu

Asiassa T-849/19,

Leonardo SpA, kotipaikka Rooma (Italia), edustajinaan asianajajat M. Esposito, F. Caccioppoli ja G. Calamo,

kantajana,

vastaan

Euroopan raja- ja merivartiovirasto (Frontex), asiamiehinään H. Caniard, C. Georgiadis, A. Gras ja S. Drew, avustajinaan asianajajat M. Umbach, F. Biebuyck, V. Ost ja M. Clarich,

vastaajana,

jossa on kyseessä yhtäältä SEUT 263 artiklaan perustuva vaatimus kumota 18.10.2019 päivätty hankintailmoitus FRONTEx/OP/888/2019/JL/CG, jonka otsikko on ”Kauko-ohjattavien ilma-alusten järjestelmä (RPAS) merialueiden keskipitkän kantaman pitkäaikaista ilmavalvontaa varten”, sellaisena kuin se on oikaistuna, sen liitteenä olevat toimet, Frontexin julkaisemat kysymykset ja vastaukset, Frontexin tiloissa 28.10.2019 järjestetyn tiedotustilaisuuden pöytäkirja, hankintasopimuksen tekopäätös sekä kaikki muut näitä edeltävät, niihin liittyvät tai niitä seuraavat toimet, ja toisaalta SEUT 268 artiklaan perustuva vaatimus korvata vahinko, jonka kantaja väittää kärsineensä näiden toimien johdosta,

UNIONIN YLEINEN TUOMIOISTUIN (laajennettu yhdeksäs jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja S. Papasavvas sekä tuomarit M. J. Costeira, J. Schwarcz, M. Kancheva ja T. Perišin (esittelevä tuomari),

kirjaaja: johtava hallintovirkamies J. Palacio González,

ottaen huomioon asian käsittelyn kirjallisessa vaiheessa ja 11.6.2021 pidetyssä istunnossa esitetyn,

on antanut seuraavan

* Oikeudenkäyntikieli: italia.

tuomion

Asian tausta ja kanteen nostamisen jälkeiset tosiseikat

- 1 Euroopan raja- ja merivartiovirasto (Frontex) käynnisti Euroopan unionin virallisen lehden lisäosassa (EUVL 2019/S 0202-490010) 18.10.2019 julkaistulla hankintailmoituksella tarjouspyyntömenettelyn FRONTEX/OP/888/2019/JL/CG, jonka otsikko oli ”Kauko-ohjattavien ilma-alusten järjestelmä (RPAS) merialueiden keskipitkän kantaman pitkäaikaista ilmavalvontaa varten” (jäljempänä riidanalainen hankintailmoitus), tarkoituksenaan hankkia merialueiden keskipitkän kantaman ilmavalvontapalveluja, jotka toteutetaan pitkän lentoajan kauko-ohjattavien ilma-alusten järjestelmän (MALE RPAS) avulla. Tähän ilmoitukseen tehtiin 8.11.2019 ja 22.11.2019 kaksi oikaisua, joilla tarjousten jättämisen ja avaamisen määräaikoja siirrettiin myöhemmäksi.
- 2 Tarjousten jättämisen määräajaksi vahvistettiin menettelyn aikana hankintailmoitukseen tehtyjen oikaisujen mukaisesti 13.12.2019 ja tarjousten avaamisen määräajaksi 20.12.2019. Kolme yritystä jätti tarjouksen.
- 3 Kantaja Leonardo SpA on ilmailu- ja avaruustekniikan alalla toimiva yritys, joka ei osallistunut riidanalaisella hankintailmoituksella käynnistettyyn tarjouspyyntömenettelyyn.
- 4 Arviointikomitea esitti 31.5.2020 arviointikertomuksensa toimivaltaiselle tulojen ja menojen hyväksyjälle.
- 5 Toimivaltainen tulojen ja menojen hyväksyjä hyväksyi 12.6.2020 tarjousten arviointikertomuksen ja allekirjoitti päätöksen, joka koski hankintasopimuksen sopimuspuolen valintaa (jäljempänä riidanalainen hankintasopimuksen tekopäätös), sekä kolmelle tarjoajalle osoitetut kirjeet, joissa näille kerrottiin menettelyn silloisesta tilanteesta. Kantaja ei saanut kirjettä, koska se ei ollut osallistunut menettelyyn.
- 6 Kantaja pyysi 30.6.2020 saapuneeksi kirjatulla asiakirjojen tutustuttavaksi saamista koskevalla pyynnöllä jäljennöksen kaikista kyseiseen hankintasopimuksen tekomenettelyyn liittyvistä asiakirjoista, erityisesti riidanalaisesta hankintasopimuksen tekopäätöksestä, tarjouspyyntömenettelyn pöytäkirjoista, sopimuspuoleksi valitun tarjoajan esittämistä asiakirjoista ja kaikista muista menettelyn asiakirja-aineistoon liitettyistä asiakirjoista (jäljempänä asiakirjojen tutustuttavaksi saamista koskeva pyyntö). Frontex kieltäytyi 10.8.2020 päivättyllä kirjeellä luovuttamasta pyydettyjä asiakirjoja.

Asian käsittelyn vaiheet sekä asianosaisten vaatimukset

- 7 Kantaja nosti käsiteltävänä olevan kanteen unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamoon 16.12.2019 toimittamallaan kannekirjelmällä.
- 8 Kantaja teki samana päivänä unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamoon jättämälläan erillisellä asiakirjalla välitoimihakemuksen, jossa se vaati unionin yleisen tuomioistuimen presidenttiä lykkäämään riidanalaisen hankintailmoituksen, sellaisena kuin se on oikaistuna, sen liitteenä olevien toimien, Frontexin julkaisemien kysymysten ja vastausten, Varsovassa 28.10.2019 järjestetyn tiedotustilaisuuden pöytäkirjan sekä kaikkien muiden näitä edeltävien, niihin liittyvien

tai niitä seuraavien toimien täytäntöönpanoa. Unionin yleisen tuomioistuimen presidentti hylkäsi kyseisen hakemuksen 20.4.2020 antamallaan määräyksellä Leonardo v. Frontex (T-849/19 R, ei julkaistu, EU:T:2020:154) ja määräsi, että oikeudenkäyntikuluista päätetään myöhemmin.

- 9 Frontex toimitti vastineensa 18.2.2020.
- 10 Kantaja esitti unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamoon 11.8.2020 jättämällään erillisellä asiakirjalla uuden kirjelmän, jossa se vaati olennaisin osin, että unionin yleinen tuomioistuin kumoaa myös riidanalaisen hankintasopimuksen tekopäätöksen sekä kaikki muut sitä edeltävät, siihen liittyvät tai sitä seuraavat toimet ja määrää unionin yleisen tuomioistuimen työjärjestyksen 91 artiklan mukaisesti Frontexin luovuttamaan asiakirjojen tutustuttavaksi saamista koskevassa pyynnössä vaaditut asiakirjat.
- 11 Kantaja teki unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamoon 12.8.2020 jättämällään erillisellä asiakirjalla välitoimihakemuksen, jossa se vaati olennaisin osin unionin yleisen tuomioistuimen presidenttiä lykkäämään kannekirjelmässä sekä 11.8.2020 jätetyssä kirjelmässä tarkoitettujen riidanalaisen toimien täytäntöönpanoa. Kantaja täydensi samana päivänä välitoimihakemustaan. Unionin yleisen tuomioistuimen presidentti hylkäsi kyseisen hakemuksen 11.11.2020 antamallaan määräyksellä Leonardo v. Frontex (T-849/19 RII, ei julkaistu, EU:T:2020:539) ja määräsi, että oikeudenkäyntikuluista päätetään myöhemmin.
- 12 Kantaja esitti unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamoon 1.9.2020 jättämällään erillisellä asiakirjalla unionin yleisen tuomioistuimen työjärjestyksen 84 artiklan mukaisesti uusia kanneperusteita.
- 13 Frontex esitti 4.10.2020 unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamoon jättämällään erillisellä asiakirjalla huomautuksia 11.8.2020 ja 1.9.2020 päivätyistä kirjelmistä.
- 14 Unionin yleinen tuomioistuin kehotti 27.1.2021 prosessinjohtotoimenpiteenä asianosaisia vastaamaan kirjallisesti useisiin kysymyksiin, jotka koskivat kanteen tutkittavaksi ottamista. Asianosaiset vastasivat tähän kehoitukseen asetetussa määräajassa.
- 15 Unionin yleinen tuomioistuin päätti yhdeksännen jaoston ehdotuksesta siirtää asian työjärjestyksensä 28 artiklan mukaisesti laajennetulle ratkaisukokoonpanolle.
- 16 Koska yksi laajennetun yhdeksännen jaoston tuomareista oli estynyt osallistumasta asian käsittelyyn, unionin yleisen tuomioistuimen presidentti nimesi toisen tuomarin täydentämään jaoston kokoonpanon.
- 17 Asianosaisten lausumat ja vastaukset unionin yleisen tuomioistuimen esittämiin kysymyksiin kuultiin 11.6.2021 pidetyssä istunnossa.
- 18 Kantaja vaatii, että unionin yleinen tuomioistuin
 - kumoaa riidanalaisen hankintailmoituksen, sellaisena kuin se on oikaistuna, sen liitteenä olevat toimet, kysymykset ja vastaukset, tiedotustilaisuuden pöytäkirjan ja kaikki muut näitä edeltävät, niihin liittyvät tai niitä seuraavat toimet (jäljempänä yhdessä kannekirjelmässä tarkoitettut riidanalaiset toimet);

- kumoaa riidanalaisen hankintapäätöksen sekä kaikki sitä edeltävät, siihen liittyvät ja sitä seuraavat toimet, joita tarkoitetaan 11.8.2020 päivätyssä kirjelmässä;
 - velvoittaa Frontexin korvaamaan kaikki kyseessä olevan tarjouspyyntömenettelyn lainvastaisuudesta millä tahansa perusteella jo aiheutuneet ja myöhemmin aiheutuvat suorat ja välilliset vahingot;
 - määrää asiantuntijalausunnosta, jotta voidaan varmistaa, että riidanalaiseen hankintailmoitukseen sisältyneet riitautetut ehdot ovat kohtuuttomat, tarpeettomat ja alalla sovellettavan lainsäädännön vastaiset, että kyseiset ehdot olivat estäneet kantajaa laatimasta tarjousta ja että kustannuksiin ja tekniseen toteutettavuuteen liittyviä asianmukaisia perusteita hankinnan jakamiselle kahteen tai useampaan erään oli olemassa;
 - määrää Frontexin luovuttamaan asiakirjojen tiedoksi saamista koskevassa pyynnössä vaaditut kyseiseen hankintasopimuksen tekomenettelyyn liittyvät asiakirjat;
 - velvoittaa Frontexin korvaamaan oikeudenkäyntikulut.
- 19 Frontex vaatii, että unionin yleinen tuomioistuin
- hylkää kanteen
 - velvoittaa kantajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Oikeudellinen arviointi

Kumoamisvaatimukset

- 20 Ensin on tutkittava, voidaanko kannekirjelmässä ja 11.8.2020 päivätyssä kirjelmässä tarkoitettujen toimien kumoamista koskevat vaatimukset tutkia.
- 21 Frontex väittää edellä tämän tuomion 14 kohdassa mainituissa unionin yleisen tuomioistuimen kirjallisiin kysymyksiin antamissaan vastauksissa, ettei kannekirjelmässä tarkoitettujen riidanalaiden toimien kumoamista koskevaa vaatimusta voida ottaa tutkittavaksi, sillä se ei vastaa SEUT 263 artiklan vaatimuksia. Frontexin mukaan riidanalainen hankintailmoitus ei ole kannekelpoinen toimi, kannekirjelmässä tarkoitettut riidanalaiset toimet eivät koske kantajaa suoraan eivätkä erikseen eikä kantaja voi vedota oikeussuojan tarpeeseen.
- 22 Kantajan mukaan kanne täyttää SEUT 263 artiklassa määrätyt tutkittavaksi ottamista koskevat edellytykset.
- 23 Tältä osin on muistettava ensinnäkin, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön nostama kumoamiskanne voidaan tutkia vain siltä osin kuin tällä henkilöllä on intressi saada riidanalainen toimi kumotuksi. Tällainen intressi edellyttää, että riidanalaisen toimen kumoamisella voi itsessään olla oikeusvaikutuksia ja että kanne voi näin tuloksellaan tuottaa kantajalle jotakin hyötyä (ks. tuomio 20.12.2017, Binca Seafoods v. komissio, C-268/16 P, EU:C:2017:1001, 44 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

- 24 Käsiteltävässä asiassa kantaja kertoo, ettei ole osallistunut kyseiseen tarjouspyyntömenettelyyn, sillä tarjouspyyntöasiakirjoissa asetetut vaatimukset estivät sitä jättämästä tarjousta. On siis selvitettävä, onko kantajalla näissä olosuhteissa oikeussuojan tarve kyseiseen tarjouskilpailuun nähden SEUT 263 artiklassa tarkoitella tavalla.
- 25 Unionin tuomioistuin on todennut tältä osin vastatessaan ennakkoratkaisukysymykseen, joka koski julkisia tavaranhankintoja ja rakennusurakoita koskeviin sopimukseen liittyvien muutoksenhakumenettelyjen soveltamista koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta 21.12.1989 annetun neuvoston direktiivin 89/665/ETY (EYVL 1989, L 395, s. 33), sellaisena kuin se on muutettuna 11.12.2007 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 2007/66/EY (EUVL 2007, L 335, s. 31), 1 artiklan 3 kohdan tulkintaa, että osallistuminen hankintamenettelyyn voi olla lähtökohtaisesti pätevä edellytys, jonka on täyttyvä sen toteennäyttämiseksi, että asianomaisella henkilöllä on intressi saada kyseinen hankintasopimus tai että hänelle saattaa aiheutua vahinkoa kyseisen hankintasopimuksen sopimuspuolen valintaa koskevan, lainvastaiseksi väitetyn päätöksen takia (ks. tuomio 28.11.2018, *Amt Azienda Trasporti e Mobilità ym.*, C-328/17, EU:C:2018:958, 46 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 26 Unionin tuomioistuin on kuitenkin todennut, että tilanteessa, jossa yritys ei ole tehnyt tarjousta, koska tarjouspyyntöä koskevat asiakirjat tai tarjouspyyntöasiakirjat sisältävät syrjiviä väitettyjä eritelmiä, joiden vuoksi se ei ole nimenomaisesti kyennyt tarjoamaan kaikkia vaadittuja suorituksia, olisi kuitenkin liiallista vaatia siltä, että se tekee kyseisessä hankintamenettelyssä tarjouksen voidakseen käyttää direktiivissä 89/665 tarkoitettuja muutoksenhakumenettelyjä kyseisten eritelmien osalta, vaikka sen mahdollisuudet tulla valituksi kyseisen hankintasopimuksen sopimuspuoleksi ovat olemattomat mainittujen eritelmien takia (ks. tuomio 28.11.2018, *Amt Azienda Trasporti e Mobilità ym.*, C-328/17, EU:C:2018:958, 47 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 27 Lisäksi unionin tuomioistuin on täsmentänyt, että koska muutoksenhakuoikeus voidaan myöntää toimijalle, joka ei ole tehnyt tarjousta, ainoastaan poikkeuksellisesti, ei voida pitää liiallisena vaatia siltä, että se osoittaa, että tarjouspyynnön lausekkeet tekevät jo tarjouksen tekemisestä mahdotonta (tuomio 28.11.2018, *Amt Azienda Trasporti e Mobilità ym.*, C-328/17, EU:C:2018:958, 53 kohta).
- 28 Vaikka kyseinen tuomio annettiin ainoastaan jäsenvaltioita velvoittavan direktiivin 89/665 säännösten tulkintaa koskevan ennakkoratkaisupyynnön perusteella, tuomiosta ilmenevää ratkaisua voidaan soveltaa soveltuvin osin käsiteltävässä asiassa kyseessä olevan kaltaiseen tapaukseen, jossa kantaja väittää, ettei ole pystynyt jättämään tarjousta Euroopan unionin viraston käynnistämää tarjouspyyntömenettelyä koskeviin asiakirjoihin sisältyvien, kantajan riitauttamien teknisten eritelmien vuoksi.
- 29 On siis selvitettävä, onko kantaja osoittanut, että sitä on estetty jättämästä tarjousta ja että siten sillä on oikeussuojan tarve.
- 30 Osoittaakseen, että sitä on estetty jättämästä tarjousta, kantaja väittää riidanalaisen hankintailmoituksen, sellaisena kuin se on oikaistuna, sekä sen liitteenä olevien toimien, kysymysten ja vastausten ja tiedotustilaisuuden pöytäkirjan, joita tarkoitetaan kannekirjelmässä, sisältäneen syrjiviä ehtoja, joiden vuoksi kantajan oli mahdotonta tarjota kaikkia vaadittuja suorituksia.

- 31 Kuten unionin tuomioistuin on jo todennut, tältä osin yhdenvertaisen kohtelun, syrjäntäkiellon ja avoimuuden periaatteet ovat äärimmäisen tärkeitä teknisten eritelmien osalta joko eritelmien valintaan tai teknisissä eritelmissä käytettyyn muotoilutapaan liittyvän syrjäntävaaran vuoksi (ks. julkisia rakennusurakoita sekä julkisia tavara- ja palveluhankintoja koskevien sopimusten tekomenettelyjen yhteensovittamisesta 31.3.2004 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2004/18/EY (EUVL 2004, L 134, s. 114) osalta tuomio 10.5.2012, komissio v. Alankomaat, C-368/10, EU:C:2012:284, 62 kohta).
- 32 Ensinnäkin on muistettava, että tarpeiden arviointi- ja määrittämisvaihe on tavallisessa hankintamenettelyssä yleensä yksipuolinen. Hankintaviranomainen näet ainoastaan esittää tarjouspyynnön, jossa mainitaan sen itse vahvistamat eritelmat (tuomio 4.6.2020, Remondis, C-429/19, EU:C:2020:436, 33 kohta).
- 33 Käsiteltävässä asiassa kyseessä olevaa tarjouspyyntömenettelyä oli edeltänyt vuonna 2017 käynnistetty tarjouspyyntömenettely FRONTEX/OP/800/2017/JL, joka koski kahden erityyppisen RPAS-järjestelmän kokeilemistä. Hankintailmoituksen mukaan kyseisen menettelyn tavoitteena oli ”sen mahdollistaminen, että Frontex voi jatkaa tarkasteluaan ja arviointiaan sellaisen kauko-ohjatun valvontailma-alueen osalta, jolla voidaan toteuttaa merellä suoritettavaa pitkän lentoajan rajavalvontaa”. Lisäksi tuotiin esille, että ”tässä arvioinnissa keskitytään erityisesti sellaisen alustan kykyyn toteuttaa valvontapalveluja säännöllisesti, luotettavasti ja kustannustehokkaasti”. Kyseinen hankinta oli jaettu kahteen erään, joista ensimmäinen koski vakiokokoisien MALE RPAS -järjestelmän kokeilemistä ilmasta käsin suoritettavassa merialueiden pitkän lentoajan rajavalvonnassa (enintään 600 lentotuntia) nimetyillä Välimeren alueilla vuoden 2018 toisesta vuosineljänneksestä sen neljänteen vuosineljännekseen ja toinen pienikokoisen MALE RPAS -järjestelmän kokeilemistä ilmasta käsin suoritettavassa merialueiden pitkän lentoajan rajavalvonnassa (enintään 300 lentotuntia) nimetyillä Välimeren alueilla vuoden 2018 toisesta vuosineljänneksestä sen neljänteen vuosineljännekseen. Tässä yhteydessä kantaja valittiin 29.12.2017 hankintasopimuksen sopimuspuoleksi toisen erän osalta.
- 34 Kun nämä sopimukset oli täytetty, Frontex teki yksityiskohtaiset arvioinnit. Ensimmäisen erän täytäntöönpano sai positiivisen arvion, minkä johdosta Frontex suositteli hankintamenettelyn järjestämistä vakiokokoisien MALE RPAS -järjestelmän avulla toteutettavien ilma-valvontapalvelujen hankkimiseksi. Sen sijaan toisen erän arviointi oli positiivinen vain joiltakin osin, minkä johdosta Frontex katsoi, että lisäarvioinnit olivat tarpeen pienikokoisten RPAS-järjestelmien luotettavuuden ja niiden näkölinjan ulkopuolisen lentokyvyn varmistamiseksi. Näiden arviointikertomusten perusteella Frontex määritteli sitten riidanalaiseen hankintailmoitukseen, sellaisena kuin se on oikaistuna, sekä sen liitteenä oleviin toimiin, kysymyksiin ja vastauksiin ja tiedostustilaisuuden pöytäkirjaan, joita tarkoitetaan kannekirjelmässä, sisältyneet vaatimukset, joista osaa kantaja pitää syrjivinä. Kyseisten vaatimusten määrittelmä on siis laadittu monivaiheisen prosessin päätteeksi kerättyjen kokemusten pohjalta, minkä ansiosta Frontex pystyi arvioimaan vaatimusten tarpeellisuutta yksityiskohtaisesti ja huolellisesti.
- 35 Toiseksi vaikka kantaja väittää, että ”tarjouspyyntömenettelyn sääntöihin sisältyy lainvastaisia ja kohtuuttomia ehtoja, joissa asetetaan potentiaalisille kilpailijoille vaatimuksia, joiden toteuttaminen on tekniseltä kannalta mahdotonta”, on todettava, että kolme yritystä jätti tarjouksen ja näistä ainakin kaksi täytti kaikki teknisten eritelmien mukaiset vaatimukset, sillä ne valittiin hankintasopimuksen sopimuspuoliksi.

- 36 Kolmanneksi kantaja ei osoita, että teknisiä eritelmiä olisi sovellettu siihen eri tavalla kuin muihin ehdokkaisiin tai että kantajaa olisi kohdeltu yleisemmin eri tavalla kuin muita, vaikka kantajan tilanne oli rinnastettavissa muiden ehdokkaiden tilanteeseen.
- 37 Neljänneksi kantaja väittää, että sen osallistumisesta tehtiin mahdotonta tai että siihen kohdistui niin kohtuuton taloudellinen rasitus, ettei kilpailukykyisen tarjouksen laatiminen onnistunut. Tämä väite ei kuitenkaan osoita, että kantajaan olisi kohdistunut syrjintää. Kuten Frontex perustellusti toteaa, tällainen väite viittaa päinvastoin siihen, että kantajan oli mahdotonta jättää tarjous pikemminkin itsestään johtuvasta syystä kuin syrjivien teknisten vaatimusten vuoksi. Lisäksi on tuotava esille, että kuten kantaja on ilmoittanut julkisesti, kantaja kehittää parhaillaan RPAS-mallia, joka ylittää lähelle valtaosaa niistä vaatimuksista, jotka Frontex asetti kyseisessä tarjouspyyntömenettelyssä.
- 38 Tämän perusteella kantaja ei ole osoittanut, että kyseisen tarjouspyynnön vaatimukset saattoivat syrjiä sitä.
- 39 Kantaja ei siis ole osoittanut, että sitä estettiin jättämästä tarjous, eikä kantajalla siten ole intressiä vaatia riidanalaisen hankintailmoituksen, sellaisena kuin se on oikaistuna, sen liitteenä olevien toimien, kysymysten ja vastausten ja tiedotustilaisuuden pöytäkirjan, joita tarkoitetaan kannekirjelmässä, kumoamista. Näiden toimien kumoamista koskevat vaatimukset on siis jätettävä tutkimatta, ja tämän seurauksena myös hankintasopimuksen tekopäätöstä koskevat vaatimukset on jätettävä tutkimatta.
- 40 Toiseksi on muistettava, että kannekirjelmässä on mainittava oikeudenkäynnin kohde ja yhteenveto kanteen perusteista ja että näiden mainintojen on oltava riittävän selkeitä ja täsmällisiä, jotta vastaaja voi valmistella puolustuksensa ja jotta unionin tuomioistuimet voivat harjoittaa valvontaansa. Myös kannekirjelmän vaatimukset on esitettävä yksiselitteisesti, jotteivät unionin tuomioistuimet lausu ultra petita tai jätä lausumatta jostakin perusteesta (ks. tuomio 14.9.2017, Università del Salento v. komissio, T-393/15, ei julkaistu, EU:T:2017:604, 75 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 41 Tästä seuraa, ettei vaatimusten, jotka esitetään kumoamiskanteessa tarkoitettujen muita toimia edeltävien toimien, niihin liittyvien toimien tai niitä seuraavien toimien kumoamisesta määrittelemättä näitä edeltäviä toimia, niihin liittyviä toimia ja niitä seuraavia toimia mitenkään, voida katsoa täyttävän näitä edellytyksiä, koska niissä ei täsmennetä vaatimusten kohdetta (ks. tuomio 14.9.2017, Università del Salento v. komissio, T-393/15, ei julkaistu, EU:T:2017:604, 76 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 42 Tästä seuraa, että kannekirjelmässä ja 11.8.2020 päivätyssä kirjelmässä tarkoitettujen riidanalaisten toimien kumoamisvaatimukset on jätettävä tutkimatta niiltä osin kuin ne koskevat niissä tarkoitettuja muita toimia edeltäviä toimia, näihin liittyviä toimia tai näitä seuraavia toimia.
- 43 Edellä esitetyn perusteella riidanalaisten toimien kumoamista koskevat vaatimukset on jätettävä tutkimatta, eikä kannekelpoisen toimen olemassaoloa ja kantajan oikeussuojan tarvetta koskevista vaatimuksista ole tarpeen lausua, samoin kuin ei ole tarpeen lausua myöskään vaadittujen selvittämistoimien tarpeellisuudesta eikä 11.8.2020 ja 1.9.2020 päivätyjen kirjelmien tutkittavaksi ottamisesta.

Vahingonkorvausvaatimus

- 44 Kantaja vaatii korvausta kaikista kyseessä olevan tarjouspyyntömenettelyn lainvastaisuudesta millä tahansa perusteella jo aiheutuneista sekä myöhemmin aiheutuvista suorista ja välillisistä vahingoista. Kantajan mukaan vahingot johtuvat kyseisen hankintasopimuksen menettamisestä ja korvauksen määrä vastaa siten kyseisen hankintasopimuksen arvoa.
- 45 Frontex kiistää nämä väitteet.
- 46 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan SEUT 340 artiklan toisessa kohdassa tarkoitetun sopimussuhteen ulkopuolisen unionin vastuun syntyminen edellyttää, että kaikki seuraavat edellytykset täyttyvät eli toimielinten moitittu toiminta on lainvastaista, vahinkoa on tosiasiallisesti syntynyt ja toiminnan ja väitetyn vahingon välillä on syy-yhteys. Lisäksi on muistettava, että jos yksikin näistä edellytyksistä jää täyttymättä, kanne on hylättävä kokonaisuudessaan, eikä sopimussuhteen ulkopuolisen unionin vastuun muita edellytyksiä ole tarpeen tutkia (ks. tuomio 14.10.1999, Atlanta v. Euroopan yhteisö, C-104/97 P, EU:C:1999:498, 65 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 47 Vahingon todellisuutta koskevasta edellytyksestä on todettava, että unioni voi joutua vastuuseen ainoastaan siinä tapauksessa, että kantaja on kärsinyt ”todellisen ja varman” vahingon. Kantajan on esitettävä unionin tuomioistuimille se näyttö, joka on tarpeen kantajalle aiheutuneen vahingon olemassaolon ja laajuuden selvittämiseksi (ks. tuomio 8.11.2011, Idromacchine ym. v. komissio, T-88/09, EU:T:2011:641, 25 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 48 Käsiteltävässä asiassa on todettava, että kantaja on vaatinut korvausta ainoastaan kaikista jo aiheutuneista ja myöhemmin aiheutuvista vahingoista, jotka johtuvat kyseisen tarjouspyyntömenettelyn lainvastaisuudesta, esittämättä kuitenkaan näyttöä näiden vahinkojen olemassaolon ja laajuuden selvittämiseksi.
- 49 Kantaja väittää ainoastaan, että väitetyt vahingot muodostuvat kyseisen hankintasopimuksen menettamisestä ja että korvauksen määrä vastaa siten kyseisen hankintasopimuksen arvoa.
- 50 Kantaja väittää vahingon aiheutuneen siitä, että se menetti mahdollisuutensa hankintasopimuksen saamiseen, minkä osalta on muistutettava, että mahdollisuuksien menettämistä hankintasopimuksen saamiseen voitaisiin pitää tosiasiallisena ja varmana vahinkona vain siinä tapauksessa, että jos toimielin ei olisi käyttäytynyt virheellisellä tavalla, olisi ollut varmaa, että kantaja olisi saanut kyseisen hankintasopimuksen (ks. vastaavasti määräys 22.6.2011, Evropaiki Dynamiki v. komissio, T-409/09, EU:T:2011:299, 85 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Näin ei ole nyt esillä olevassa asiassa. Vaikka tarjouspyyntöasiakirjoihin sisältyisi lainvastaisia ehtoja, on nimittäin riidatonta, että riidanalaisella hankintailmoituksella käynnistettyyn tarjouspyyntömenettelyyn osallistui kolme yritystä eikä kantaja ole näyttänyt toteen, että siinä tapauksessa, että riidanalaisiin asiakirjoihin ei olisi sisältynyt väitetysti lainvastaisia ehtoja, olisi ollut varmaa, että kantaja olisi saanut kyseisen hankintasopimuksen edellä mainittujen kolmen yrityksen sijasta.
- 51 Tästä seuraa, että vahingon tosiasiallisuutta koskeva edellytys ei täyty niin, että sopimussuhteen ulkopuolinen unionin vastuu voisi syntyä SEUT 340 artiklan toisen kohdan perusteella.

- 52 Koska SEUT 340 artiklan toisessa kohdassa tarkoitetun sopimussuhteen ulkopuolisen unionin vastuun syntymiseksi kaikkien edellytysten on täytyttävä samanaikaisesti, ei muita oikeuskäytännössä tältä osin vaadittuja edellytyksiä ole tarpeen tutkia.
- 53 Vahingonkorvausvaatimus on näin ollen hylättävä.
- 54 Kaiken edellä esitetyn perusteella käsiteltävä kanne on hylättävä kokonaisuudessaan.

Oikeudenkäyntikulut

- 55 Unionin yleisen tuomioistuimen työjärjestyksen 134 artiklan 1 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, veloitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska kantaja on hävinnyt asian ja Frontex on vaatinut oikeudenkäyntikulujensa korvaamista, kantaja on veloitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut, välitoimimenettelystä aiheutuneet kulut mukaan lukien.

Näillä perusteilla

UNIONIN YLEINEN TUOMIOISTUIN (laajennettu yhdeksäs jaosto)

on ratkaissut asian seuraavasti:

1) Kanne hylätään.

2) Leonardo SpA vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan, ja se veloitetaan korvaamaan Euroopan raja- ja merivartioston (Frontex) oikeudenkäyntikulut, välitoimimenettelystä aiheutuneet kulut mukaan lukien.

Papasavvas

Costeira

Schwarcz

Kancheva

Perišin

Julistettiin Luxemburgissa 26 päivänä tammikuuta 2022.

Allekirjoitukset